

Utbildningsinspektion i Tolleredsskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av resultaten	3
Bedömning av genomförandet	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Tolleredsskolan den 20 och 21 mars 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats.

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Lerums kommun och Tolleredsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Tolleredsskolan intervjuades rektorn, lärare, elever och elevvårdsteamet samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga klasser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tolleredsskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	70
Förskoleklass	14
Grundskola	118

Tolleredsskolan, byggd 1952, ligger naturskönt i Floda i norra delen av Lerums kommun på gränsen till Alingsås. Närheten till naturen erbjuder goda möjligheter till undervisning och lek.

Vid skolan finns förskoleklass, årskurserna 1–5 samt fritidshem för elever t.o.m. årskurs 3. Fritidsklubb erbjuds eleverna fr.o.m. årskurs 4. Förskoleklassens verksamhet är integrerad i skolans totala verksamhet och rapporten är därmed tillämplig även på förskoleklassen.

Av skolans 132 elever har 11 annat modersmål än svenska.

Efter årskurs 5 fortsätter de flesta av Tolleredsskolans elever sin skolgång vid Alléskolan. Tolleredsskolan deltar tillsammans med flertalet grundskolor i Lerums kommun i försöksverksamheten med utbildning utan timplan.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Tolleredsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Tolleredsskolan erbjuder en utbildning som uppfyller statens krav utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar. Lärarna har goda pedagogiska kunskaper och god medvetenhet om de nationella målen.

Inspektörerna möter elever som trivs i skolan, tycker att de lär sig mycket och känner sig trygga under sin skoldag.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan saknar en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Studiehandledning på modersmålet erbjuds inte de elever som behöver det (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk ges som stöd och inte som eget ämne (2 kap. 16 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör i större utsträckning följa upp och analysera kunskapsutvecklingen i samtliga ämnen samt låta analyserna ligga till grund för utvecklingen av undervisningen.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Skolan skall, enligt läroplanen, klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har. Det åligger skolan att följa upp elevernas kunskapsutveckling och utvärdera resultaten i relation till de nationella målen. I skolans uppdrag ingår även mål som gäller elevernas generella kunskapsutveckling. Undervisningen skall bidra till att eleverna utvecklar nyfikenhet och lust att lära, strategier för det egna lärandet, tillit till den egna förmågan att arbeta självständigt och tillsammans med andra, inta ett kritiskt förhållningssätt, förmåga att lyssna, diskutera samt se helheter och sammanhang.

Vid Tollerredsskolan ges eleverna i förskoleklassen möjlighet till utveckling och lärande som en grund för fortsatt skolgång. I förskoleklassen arbetar läraren med social utveckling, elevernas språkutveckling och förståelse för matematiska begrepp. I övrigt ges leken stort utrymme.

I grundskolans tidiga årskurser följer skolan upp elevernas kunskapsutveckling främst i ämnena matematik och svenska i årskurs 2 samt genom nationella ämnesprov i engelska, matematik och svenska i årskurs 5. I övriga ämnen finns ingen uppföljning av kunskapsutvecklingen. Inspektörerna bedömer att skolan bör följa upp och analysera kunskapsutvecklingen i samtliga ämnen samt låta analyserna ligga till grund för utvecklingen av undervisningen.

Tabell 1. *Andel elever vid Tollerredsskolan som har uppnått målen i de nationella ämnesproven i årskurs 5 läsåret 2005/06. Antal elever: 23*

Nationella ämnesprov i årskurs 5	Svenska	Engelska	Matematik
Andel elever (i procent) som nått målen	96	96	96

Källa: Tollerredsskolan

Av tabell 1 framgår att Tollerredsskolans elever når goda resultat vid nationella ämnesprov i ämnena svenska, engelska och matematik. För de elever som ej nått målen upprättas åtgärdsprogram.

Elever som fortsätter sin skolgång i den kommunala grundskolan efter årskurs 5 hänvisas i första hand till Alléskolan. Lärarna säger vid intervju att skolan har en handlingsplan för överlämnande, men att man inte vet hur eleverna klarar sin fortsatta skolgång. Rektorn säger att skolan har samarbete med Alléskolan i syfte att diskutera verksamheterna och progressionen i elevernas kunskapsutveckling.

Inspektörerna vill peka på vikten av att resultatet av samarbete med Alléskolan i dessa frågor görs kända för samtliga lärare vid Tollerredsskolan.

Normer och värden

Vid Tollerredsskolan finns två kamratstödjare i varje klass. Kamratstödjarna har regelbundna möten där rektor och en pedagog deltar. På dessa möten förs det en dialog kring sociala situationer och bemötande. Kamratstödjarna får ibland med sig en värdegrundsinriktad uppgift som de skall genomföra i sin klass, t.ex. ett dilemma, värderingsövningar eller en lek.

Eleverna vid Tollerredsskolan säger vid intervjuer att skolan är ”jättebra”. Lärarna är bra därför att ”de gör roliga uppgifter, har bra matteuppgifter och är vänliga och snälla”. Eleverna säger också att ibland kan lärarna vara stränga om någon inte lyssnar, svär osv.

Vid inspektionsbesöket upplevs arbetsmiljön vid skolan som god. Inspektörerna möter elever som är stolta och angelägna att berätta om sin skola.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolläring och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Tollerredsskolan arbetar för att ge eleverna inflytande i verksamheten. Vid skolan finns klassråd och elevråd samt mat- och miljöråd. Eleverna säger vid intervjuer att Tollerredsskolan är en bra skola där de ”lär sig saker”. Eleverna säger också att ”man får vara med och bestämma i skolan”.

Elevrådet består av elever från årskurserna 1–5. En pedagog finns med som stöd på elevrådsmötena. Representanterna återrapporterar till sin klass på klassrådstitid. Eleverna uppger vid intervju att de känner att de är viktiga och att de är med och påverkar för att skolan skall bli en bra skola. Inspektörerna bedömer att eleverna vid Tollerredsskolan har inflytande och tar ansvar över verksamheten i stort.

Elever och personal ger flertalet exempel på hur skolan arbetar för att ge eleverna ett successivt allt större inflytande över det egna lärandet, vilket bekräftas vid klassrumsbesök. Inspektörerna bedömer att eleverna ges ett successivt allt större inflytande över det egna lärandet.

Tollerredsskolan erbjuder olika former för samarbete med elevernas vårdnadshavare vilket bekräftas vid föräldrintervjuer.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7).

Vid inspektionsbesöket fanns det vid Tollerredsskolan en likabehandlingsplan som bland annat beskriver skolans förebyggande arbete, vilka åtgärder som vidtas i samband med akuta situationer och hur arbetet mot kränkande behand-

ling skall utvärderas. Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplanen inte uppfyller de krav som ställs på en sådan plan. Det saknas bl.a. beskrivningar av de insatser som behövs för att främja likabehandling, det vill säga främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etniskt tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Skolan har inte heller upprättat en likabehandlingsplan för varje verksamhet vilket huvudmannen är skyldig att göra. ”Se vidare kommunrapporten för Lerum”

Vid inspektionsbesöket finns på Tollerredsskolan en likabehandlingsplan som bland annat beskriver skolans förebyggande arbete, vilka åtgärder som vidtas i samband med akuta situationer och hur arbetet mot kränkande behandling skall utvärderas. Inspektörerna bedömer att Tollerredsskolans likabehandlingsplan i huvudsak uppfyller författningens krav. Dock vill inspektörerna påminna skolan om att de olika verksamheterna - förskoleklass, grundskola och skolbarnsomsorg - skall vara identifierbara i likabehandlingsplanen.

Inspektörerna vill vidare uppmärksamma skolan på att det sedan den 15 oktober 2006 finns ett krav enligt *förordning om barns och elevers deltagande i arbetet med likabehandlingsplanen* (SFS 2006:1083) att likabehandlingsplanen skall följas upp och ses över under medverkan av barnen och eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande skall anpassas efter deras ålder och mognad. Vid intervjuer och samtal med rektor framkommer att eleverna deltagit i arbetet med likabehandlingsplanen.

Inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att det fr.o.m. den 1 juli 2006 införts förändringar i grundskoleförordningen när det gäller ordningsregler i skolan. Rektorn har ansvar för att det finns ordningsregler för varje skola och att ordningsreglerna utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare.

Eleverna vid Tollerredsskolan är medvetna om vilka regler som gäller vid skolan. Enligt eleverna och rektorn har både föräldrar och elever varit delaktiga i att ta fram skolans regler.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

Tollerredsskolan är organiserad i förskoleklass och årskurserna 1–5. Skolan har för årskurserna 1–3 s.k. fritidspass under skoldagen där bild, utevistelse, rörelse mm ingår. Fritidspassen erbjuder enligt lärarna ett annat sätt att lära. Förskollärare, grundskollärare, fritidspedagoger, barnskötare och fritidsledare arbetar i fyra arbetslag. Personalen uttrycker att deras samverkan kring gemensam planering, fritidspass under skoldagen och det gemensamma ansvarstagandet för arbetsenhetens barn bidrar till den helhetssyn som är grunden för barnens lärande och fostran.

Vid intervjuer framkommer hur man på olika sätt arbetar med kursplanemålen dels i samband med portfolioarbetet och dels när man förbereder utvecklingssamtalen. Inspektörerna ser vid klassrumsbesöken kursplanemål och olika delmål, ”steg”, uppsatta på väggarna. Personalen berättar att man ofta uppmanar eleverna att gå och titta på ”stegen”. Eleverna beskriver vid intervjuer dels hur de planerar sitt skolarbete och dels att de har kännedom om delmålen. Eleverna säger att de planerar och utvärderar i t.ex. matteboken, läseboken eller i en skoldagbok.

Pedagogerna vid skolan är medvetna om sitt uppdrag att medvetandegöra eleverna om målen. Inspektörerna bedömer att organiseringen av undervisningen

samt arbetssätt och arbetsformer främjar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttrycks i läroplan och kursplaner.

Individanpassning och stöd

Elevhälsoteamet vid skolan består av specialpedagog, skolsköterska, kurator samt rektorn. Vid behov ansluter en psykolog från det centrala resursteamet. Delar av elevhälsoteamet utgör också skolans trygghetsgrupp. Elevhälsoteamet vid skolan består från och med januari 2007 av delvis nya medarbetare, då kommunen på försök frångår centrala resursteam. Alla i elevvårdsteamet - förutom psykologen - är sedan januari 2007 underställda rektorn och finns placerade vid skolan.

Skolan har rutiner för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Pedagogerna arbetar dels med enskilda barn och dels i små grupper och stöd ges framförallt i ämnena svenska, engelska och matematik men även vid behov i andra ämnen. Vid elevintervjuer och klassrumsbesök bekräftar eleverna att de får stöd vid svårigheter i skolarbetet. Inspektörerna bedömer att eleverna vid Tollerredsskolan får det stöd de har rätt till.

Från och med den 1 juli 2006 har införts förändringar i skolformsförordningarna avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvaret har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn skall se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet skall framgå vilka elevens behov är, hur behoven skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas. Programmet skall omfatta elevens hela skolsituation. Inspektörerna bedömer att Tollerredsskolan upprättar åtgärdsprogram för de elever som behöver det och att åtgärdsprogrammen uppfyller förordningens krav.

Utvärdering av lärandet, bedömning

Dokumentation av elevernas kunskapsutveckling är ett viktigt redskap för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att kunna bedöma när stödsatser behöver sättas in. Dokumentationen är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram.

Tollerredsskolan har från förskoleklassen till årskurs 5 portfolios med en gemensam struktur för att dokumentera elevernas kunskapsutveckling. Eleverna säger vid intervjuer att portfolion är med vid utvecklingssamtalet. I portfolion har eleven formulerat sina mål. Elever i årskurs 5 förbereder och leder själva sina utvecklingssamtal, som avslutas med att läraren i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt formulerar nya nationella mål som eleven förväntas uppnå inför nästa utvecklingssamtal. Inspektörerna har tagit del av individuella utvecklingsplaner som uppfyller författningens krav.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Tollerredsskolan har en handlingsplan för kvalitetsarbete. Handlingsplanen beskriver de verktyg som används för att förbättra verksamheten. Inspektörerna har bland annat tagit del av de enkäter som skolan genomför bland elever, för-

äldrar och personal. Enkäterna belyser bl.a. trivsel och arbetssätt i skolan och visar goda resultat.

Arbetslagen vid skolan skriver och utvärderar sin verksamhetsplan. Utvärderingen ligger sedan till grund för skolans verksamhetsberättelse. Utifrån intervjuer med lärarna och rektorn framgår att Tollerredsskolan har ett antal dokument som gemensamt betraktas som kvalitetsredovisning. Dokumenten har en karaktär av verksamhetsberättelse och ses av personalen som ett sätt att beskriva verksamheten för kommunens ledning. Rektorn upplever att utvärderingar och verksamhetsberättelse fungerar som ett verktyg att utveckla verksamheten med.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. skall varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

Tollerredsskolan har tagit fram en verksamhetsberättelse enligt den mall som utarbetats av Lerums kommun. Denna verksamhetsberättelse uppfyller dock inte förordningens krav på en kvalitetsredovisning. Verksamhetsberättelsen innehåller inte en bedömning av i vilken mån de nationella målen för grundskolans ämnen har förverkligats och inte heller redogör den för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse i samtliga ämnen. Inspektörerna vill vidare uppmärksamma huvudmannen på att verksamhetsberättelsen för att motsvara förordningens krav skall benämnas kvalitetsredovisning.

Inspektörerna bedömer att skolan saknar en kvalitetsredovisning som motsvarar förordningens krav.

Ledning och intern kommunikation

Tollerredsskolan leds av en rektor på heltid. Rektorn har erfarenhet av den verksamhet hon bedriver och hon har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Tillsammans med rektorerna vid Berghultsskolan utgör de tre rektorerna ett ledarteam för Berghults-Tolleredsenheten. Vid tidpunkten för inspektionen är ledarteamets samverkan väl utvecklad och för verksamhetens personal förekommer viss gemensam kompetensutveckling.

Rektorn vid Tollerredsskolan har en tydlig roll bland elever och föräldrar och det finns ingen tvekan bland eleverna om vem som är deras rektor. Eleverna lovar sin rektor och säger att *"Hon är en Hjelte"*. Inspektörerna bedömer att rektorn är väl förtrogen med verksamheten och tar ansvar för att leda och utveckla skolan. Tillsammans med övriga rektorer i kommunen träffar rektorn sektorscheferna i kommunövergripande rektorsmöten. Sammantaget bedömer inspektörerna att skolan har en välfungerande ledning som är förtrogen med verksamheterna.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

Tolleradsskolan tar emot elever i förskoleklass och grundskolan. Modersmålsundervisning erbjuds och tillgodoses i önskad utsträckning. Vid intervjuer med skolans personal framgår att studiehandledning på modersmålet inte erbjuds vid skolan trots att det finns elever i behov av sådan. Inspektörerna bedömer att elever i behov av studiehandledning på sitt modersmål inte erbjuds det.

Av intervjuerna framkommer att undervisningen i svenska som andraspråk anordnas som en stödsats - ej som alternativ till ämnet svenska. Inspektörerna bedömer att undervisningen inte uppfyller grundskoleförordningens krav att svenska som andraspråk skall anordnas för berörda elever i stället för undervisning i svenska.

Inspektörerna bedömer vidare att eleverna för övrigt har tillgång till utbildning i den omfattning som skall erbjudas enligt författningarna.

Personal

Vid Tolleradsskolan har alla lärare utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Skolan har tillgång till personal med speciell kompetens såsom specialpedagog och elevvårdspersonal.

Skolan anordnar kompetensutveckling utifrån skolans behov och lärarna är i huvudsak nöjda med den kompetensutvecklingen som erbjuds. Rektorn deltar kontinuerligt i kompetensutveckling via kommunens ledarprogram.

Materiella resurser och lokaler

Enligt lärare och rektorn har eleverna tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning och för att nå målen. Datorutrustning finns i samtliga klassrum. Skolan har tillgång till ett skolbibliotek.

Skolans lokaler stödjer en ändamålsenlig undervisning. Gemensamhetsutrymmen är välhållna och fria från klotter vilket bidrar till en god lärandemiljö för eleverna.

Skolans fritidshemsavdelning, som är inrymd i funktionellt utrustade lokaler, är öppen mellan klockan 06.00 och klockan 18.30 och tillgänglig för barn och elever som har rätt till skolbarnsomsorg enligt skollagen.

Datum	Ort
2007-08-15	Göteborg

Lena von Platen

Birgit Persson